

לידת העם הנבחר מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

ירושלים לעומת סדום

לוט בוחר בסדום שהייתה פורחת באותם הימים, ואברהם הולך לכיוון השני - לירושלים, שלא שגשגה באותה התקופה, אך יש לה חשיבות רוחנית כבירה. בימים ההם מלך בה מלכי-צדק כהן לא-ל עליון, וכבר אז הבחינו בקדושתה של ירושלים. מסורת בידינו שאדם הראשון ונח הקריבו שם קרבן, ושם נקד יצחק אבינו. גם בימינו לא פוסקים הוויכוחים על קדושתה של ירושלים.

מכל מקום, אברהם אבינו הולך בשמחה ובאהבה למקום שיש בו ערכים, הוא יודע שבסדום אין חיים ערכיים. נוסחת חייהם היא: שלי - שליך - שליך, אל תפגע בי ולא אפגע בך. לכאורה זה מצויין, אבל ערכי היהדות הם: שלי - שליך - שליך. היהדות מקדשת את החסד והנתינה לזולת, היהדות לא מחנכת את האדם להיות "פראייר", אלא "איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק".

זכורני כי בשנות החמישים והשישים היו מקיימים שמחת חתן וכלה במשך ארבע שבתות, ובני המקום היו מזמינים את המשפחה והאורחים להתארח בשבתות, אלה הם צדקה ומשפט. בסדום לא היה חסד אלא שלי - שלי, לכאורה זה צדק, אבל מונח בזה פוטנציאל לשחיתות כי יהיה ויכוח מה שלי ומה שליך. גם בימינו יש ויכוח נוקב בחברה: מצד אחד יש לעודד כלכלה חופשית, ומצד שני יש לקיים חברה סוציאלית שעוזרת לחלשים. לוט ידע שבסדום יש זימה ומתירנות וכל אדם דואג לעצמו בלבד, ובכל זאת בחר בה. לעומתו אברהם אבינו בוחר לו את דרך הערכים והייעוד הרוחני.

גיוס ויציאה למלחמה

בתורה מסופר כיצד עמנו נחצב מאברהם, ממידותיו ומדרכיו. ארבעה מלכים היו בראשותו של כדורלעומר ומרחב שליטתם היה בעיראק וסוריה, שכבר אז היה אזור תוסס מאוד. הם שלטו על חמישה מלכים ששלטו בארץ ישראל וירדן, חמשת המלכים מרדו בארבעת המלכים אך הובסו במלחמה. מלך סדום היה בין המלכים המנוצחים, ולוט נשבה בידי המנוצחים. כאשר נודע הדבר לאברהם, הוא מגייס מיד את אנשיו ומסביר להם שיש מצווה גדולה לפדות שבויים, בנוסף ארבעת המלכים עלולים לסכן את קיומנו כי אנו חברה ייעודית וערכית, ולכן אין אנו רצויים בעיניהם.

אברהם אבינו יוצא עם אנשיו אנשי האמונה למלחמה, הם רודפים אחר ארבעת המלכים, מביסים אותם בקרב, ומצילים את לוט ושאר שבויי המלחמה. לצד הצלת לוט והשבויים, אברהם אבינו גם הסיר את הסכנה שריחפה על עצם קיומו ותנועתו באזור.

בחזרתו מניצחונו, מלכי-צדק מלך שלם יוצא להקביל את

בפרשת לך לך מסופר על לידת העם היהודי. "לך לך" - אברהם אבינו נצטווה לעזוב את ארץ מולדתו, ארץ עובדי האילים שהיתה תחת שלטונו העריץ של נמרוד הרשע. אברהם אבינו, שכבר מילדותו נתגלתה אישיותו המיוחדת, לא היה יכול עוד להישאר בארץ מולדתו, ולכן ה' מורה לו לעזוב וללכת אל הארץ אשר יראה לו. למרות

שקשה מאוד לאדם לעזוב את ארץ מולדתו ומשפחתו הרחבה, אברהם אבינו מקבל את ציווי ה' ומביט שהוא נועד לאפשר לו לפעול את פעילותו החינוכית האדירה. אברהם ושרי עדיין לא זכו לפרי בטן, אברהם פעיל ושרי נבונה מאד, הם הולכים "הלך ונסוע הנגבה" "חורשים" את ארץ ישראל. "ואת הנפש עשו בחרן" - החלו להתלכד סביבם אנשים שקיבלו על עצמם את האמונה בא-ל אחד, לא גוף ולא דמות הגוף אלא חכמה וחיים ודפוסי חיים ערכיים כמו צדקה ומשפט, לא מה מגיע לי אלא מה אני יכול לעשות לזולתי.

חינוך לערכים

בפרשה גם מסופר על גורמים עוינים, שאינם הולכים בדרך האמונה והערכים שמנהיג אברהם אבינו, והם מנסים להשתלט על האזור. מהתבוננות במהלך העניינים אנו מבחינים בגרעין הלאומי המיוחד שזרע אברהם אבינו. למשל, לוט בן אחי אברהם, הושפע לטובה מאברהם אבינו, אך עדיין קשור לבית ולחמולה שלו. אברהם אבינו ולוט עושים חיל ברעיית צאן, שהיתה אז מקור הפרנסה המרכזי. אברהם ולוט העסיקו רועי צאן, אברהם חינוך את רועי לערכים, והרחיקם מן הגזל ומתאוות הממון, ולכן הורה להם לרעות בשדות הפקר, ולא בשדות פרטיים מפני שזהו גזל.

לוט לעומתו, אף שהיה מושפע מאברהם אבינו, לא חינוך את רועי לערכים, ובתורה מסופר על מתח שנוצר בין רועי אברהם לרועי לוט, שבבסיסו עמד ויכוח רעיוני על מידת חשיבות היושר והערכים. המתח גבר, מפני שבאותה התקופה לא ראו חשיבות בהתרחקות מן הגזל, ואברהם אבינו החל להנהיג דרך חיים מוסרית שלא הייתה מקובלת אז. אברהם אבינו, שהיה לוחם בעבודה זרה ומקרב לבבות לעבודת ה', ראה שאין ברירה אלא להיפרד מלוט, והוא אומר לו, בחר לך חבל ארץ למגוריו ואני אלך לחבל הארץ שיישאר, וכך נחיה בשלום.

פניו של אברהם אבינו, ואומר לו: אתה תהיה ממשיך דרכי שישמור על האזור כאזור ערכי, כלומר הוא רואה באברהם אבינו מנהיג של תנועה ערכית ייחודית, וקורא לבני האדם לזנוח את אמונות ההבל בעבודה הזרה ובגרורותיה, שמרקיבות ומחריבות את האדם והחברה, ולילך בדרך האמונה בא-ל אחד ביראת ה' ובאהבת ה' והאדם. מלך סדום יוצא אף הוא לעומת אברהם, ואומר לו: "תן לי הנפש והרכוש קח לך", תן לי את השבויים וקח את כל רכושי. אברהם אבינו משיב לו: "אם מחוט ועד שרוך נעל", אני לא לוקח כלום ואתה אל תאמר, ואם לא אתה אז צאצאייך, "אני העשרתי את אברם". אברהם אבינו מחנך לדרך חדשה, דרך של אהבת ה' ושנאת הממון, דרך שיכלו מובנת ואינה מוכרת. אברהם נלחם ומנצח במלחמה ויכול לקבל שכר בעבור זאת, אך הוא מעדיף לבנות חברה ערכית, ולחנך את הדורות הבאים לקידוש ה' ולשנאת הממון.

אברהם אבי האומה

לאחר מכן אברהם אבינו מקבל הארה מאת ה': ברית המילה שהיא חותם האדם היהודי הערכי, כמו שיש להסיר את הערלה מן הברית, כך יש להסיר את הערלה, האטימות והעיקשות מלב האדם. על האדם לדעת, שיש מתח עצום בין הבהמיות לרוחניות, ועל האדם להנהיג את עצמו לאור ערכי הנצח, זהו "עוטר ישראל בתפארה", זהו "אזור ישראל בגבורה", ולכן נצטווה אברהם אבינו בברית המילה.

לאחר מכן, בא לאברהם חזון ברית בין הבתרים, שבו הקב"ה מראה לו את חזון הדורות של העם היהודי עד ימות המשיח. העם היהודי הוא לא עם שמתגלגל באורח מקרי, אלא הוא בעל ייעודים ערכיים מקדמת דנא, והכל כתוב בתורתנו הקדושה.

גם בהמשך נגלים ערכי המוסר של אברהם לעומת גויי הארץ, כאשר היה רעב בארץ, אברהם יורד למצרים, שם חוטפים את אשתו והיא נלקחת למלך. כך היה מנהגם, כל אישה יפה וטובה נלקחת למלך בניגוד לרצונה. הקב"ה מזהיר את פרעה שלא יגע בה, והוא מחזיר את שרי לאברהם. פרעה מבין שיש לפניו אדם עם ערכים חדשים ומיוחדים שלא נראו ולא נשמעו בארץ.

כך, מכוחו של אברהם אבינו, מכוח מידותיו וערכיו, מכוח מלחמתו בעבודה הזרה ובגרורותיה, מתוך המאבק להפיץ בעולם את ייחוד השם והשקפות נכונות, נולד העם היהודי. עלינו לדבוק בדרכיו של אברהם אבינו, ולהבין שיייעודנו להאיר לעולם כולו, ראשית - אור לעצמנו, ולאחר מכן - אור לגויים.

העלון מוקדש לזכרו של איש החסד

ר' אבנר ב"ר יוסף ערוסי הלוי נע"ג

הליכות עם ישראל-עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' נחל גמלא 2, קריית אונו, ת.ד. 211, מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

מכון תורני לחקר מנהג העדות

שבתות עיון וירחי כלה

כולל אברכים

ארגון "אשת חיל"

בית מדרש לדיני הממונות

המרכז העולמי למשפט התורה

"חִפְּרָה הַלְבֵנָה וּבִשְׁוֶה הַחֲפָה..."

פסוק זה מספר ישעיהו (כד, כג) חזרנו ואמרנו פעמים כה רבות בתפילות הימים הנוראים, ופשט מילותיו קשה ומתאים יותר למדרשים המתארים את התחרות והקנאה שהייתה בין הלבנה לחמה ולא לתיאור המציאות שתהיה באחרית הימים כשימלוך הקב"ה בירושלים לפני כולם. תרגום יונתן כבר ביאר פסוק זה ופירש את משמעותו כך: עתידים עובדי הלבנה ועובדי החמה להתבייש ולהיכלם בטעותם כשתתגלה מלכותו של הקב"ה בירושלים.

בימינו שאיננו פוגשים לכאורה עמים פרימיטיביים שמשתחוים לשמש ולירח, פסוק זה נראה מוזר, כיצד ייכלמו עובדי עבודה זרה כשתגלה מלכות הבורא בעולמו אם כבר היום הם אינם בנמצא? אולם גם כאן מדובר בטעות. עובדי הלבנה הם המוסלמים שסמלם המפורסם הוא הלבנה ולוח השנה שלהם בנוי כולו רק עליה, כך גם עובדי החמה הם הנוצרים שיום חגם השבועי הוא יום ראשון הקרוי אצלם "סנדיי" כלומר יום השמש וגם הם קבעו את לוח שנתם לפי השמש בלבד. הראשונים התעלמו מעונות השנה שמושפעות ממהלך השמש והאחרונים התעלמו מהתחדשות הלבנה וקבעו להם חודשים מלאכותיים שאין להם שום קשר למחזוריות כלשהי בעולם הטבע. אלה מתהדרים בכוח החרב ומקדשים את המלחמה (ג'יהאד), ואלה מדברים בשם האהבה והחסד ללא גבול ובמציאות יושב בשמים ישחק וילעג למו, חסד לאומים חטאת ומלחמתם צמאון אכזרי לדם נקיים, לא אלה דרכי האמת והאמונה.

תורת ישראל היא אשר מציעה את השילוב הנכון והאמיתי של מידת הדין ומידת הרחמים. גם לשמש יש מקום וגם ללבנה יש מקום אבל לא בלעדיות, זהו הלוח העברי שניתן לנו דרך משה רבנו משמיים ובו נשמרים חודשי הלבנה לפי התחדשותה ועונות השנה לפי מהלך החמה. ללא הדין, יקומו כוחות הרשע וישתלטו על אנשים ישרים, ומנגד ללא הרחמים, מי יוכל לשרוד? האם יש אדם שלא נזקק מדי פעם

לתמיכה וסיוע מהטובים אותו? הבעיה נוצרת כשמפעילים עקרונות אלו בצורה מהופכת משתמשים ברחמים כלפי רשעי עולם ומחבליו, ומפעילים כוחנות יד קשה כלפי אנשי ישר נאמנים. לשם כך מחכים אנו לגאולה, לזמן שבו בירושלים לא יחפשו את תמיכת הגויים אלא להיפך יציגו להם כיצד מתנהל שלטון נאור באמת: שלטון שיועד לבנות חברה צודקת התומכת ומגישה סיוע לאחרים, ומנגד יודעת את צדקת דרכה ואינה נכנעת לטענות מתחסדות של אויביה ומתחרותיה המקנאות בה. לשם כך, צריכים בני עמנו לדעת בבטחון את ערך האוצר שהופקד בידם, תורתנו הקדושה, אשר חינוכה הוא היחיד שיכול להורות לאדם את הדרך המאוזנת והשקולה בעולם.

זכירת חטאי העבר

(הערה משלימה למושא מעלון אור ההליכות תשרי תשע"ח)

התייחסנו לחשיבות הזיכרון כדי לקיים את מידת הזהירות בצורה היעילה ביותר, יחד עם זאת, חשוב שהדבר לא יוביל לחיי עצבות קודרים. ליי שול מי שמתקן את דרכיו צריכים להיות בשמחה, ולכן צורת ההסתכלות שהרמב"ם וזח"ל המליצו עליה הייתה דרך האמצע: אדם צריך לראות את עצמו כאילו הוא חציו זכאי וחציו חייב (הלכות תשובה ג,ד). רק בצורה זו אין הוא נתפש לשאננות ובטחון מופרז של מי שסבור שאצלו הכול בסדר והוא גם אינו נקלע לייאוש משתק של חוסר בטחון. זוהי זווית ההסתכלות שיכולה להעניק את ההנעה קדימה, יש בה רצון לשנות את הקיים, ואמונה שאפילו מעשה קטן שווה מאמץ ובוודאי גם מעשה גדול.

הרב קאפח פירש לנו (פירושו לספר המדע עמ' תרמ) שגם צוואת רבי ינאי לבניו (שבת קיד,א) שלא יקברוהו לא בכלים לבנים ולא בכלים שחורים באה למטרה זו; השינון וההמחשה של התדמית האישית שלנו היא כבינוניים שאינם יודעים כלל אם הם אכן בעלי יתרת זכות או שמא הם עומדים לפני ההוצאה לפועל. יהי רצון שנצליח לאמץ גישה מלאת רעוצמה לקראת ימי המעשה של השנה הזו ונזכה לראות ברכת שמים בכל מעשה ידיו בה.

בהקדמתו למסכת אבות, הרמב"ם פורש את משנתו בתורת הנפש ומדריך את האדם כיצד עליו לרפא את נפשו מן המידות הרעות. הרמב"ם האריך בעניין זה מפני שבריאית הנפש ואיזון מידותיה "מביאים לידי שלמות גדולה ואושר אמתי" (שם, עמ' רמז).

בנפש האדם ישנן תכונות רבות, כל תכונה ותכונה מורכבת משלוש מידות: שתי מידות רעות ואחת טובה. לדוגמה, הנדיבות שהיא מידה טובה, נמצאת בין שתי מידות רעות: הקמצנות והפזרנות. על האדם לאזן את תכונת נפשו זו ולהביא את נפשו למידת הנדיבות שהיא ממוצעת בין הקמצנות והפזרנות. הרמב"ם מלמד אותנו שיש בכוח האדם להשפיע על נפשו בפעולותיו, מפני שכל מעשה ופעולה של האדם, נקטים את נפשו מעט לכיוון מידה טובה או רעה.

לדוגמה, כאשר אדם קמץ נותן פרוטה לעני, הוא קפח את תכונת נפשו לכיוון הנדיבות, ועליו לחזור פעמים רבות על מעשה הנדיבות והנתינה, כדי שנפשו תרפא מקמצנותה. אמנם, לאדם רע-עין קשה יותר לרפא את נפשו ולהטות אותה לנדיבות מאשר לאדם פזרן, מפני שהנפש תמיד נמשכת לאחד משני הקצוות בשל השפעת טבע האדם הבהמי והאנוכי בראשיתו. ולכן במקרה דנן, הצייקן יצטרך לחזור פעמים רבות יותר על פעולות הנדיבות, מאשר פעולות הריסון שיהיה על האדם הפזרן לנקוט בהן כדי לרסן את פזרנותו ולהגיע לנדיבות.

מטרת רוב המצוות

לפי הרמב"ם, רוב המצוות נועדו להכשיר את האדם להיות אדם, כלומר לעצב את נפשו ולרוממו להיות אדם נעים, נוח, מתון, גמיש (אל תאמר "קבלו דעתי"), מרסן את תאוותיו, אוהב אמת, נדיב, שמח וטוב לב וכיו"ב. וזה לשון רבנו בהקדמתו לאבות:

"התורה לא אסרה מה שאסרה וציוותה מה שציוותה כי אם מסיבה זו [...], כי איסור כל המאכלות האסורות ואיסור הביאות האסורות [...], כל זה לא ציווה ה' עליו אלא כדי שנתרחק מגבול התאוונות הרחקה גדולה [...], כדי שתתחזק בנפשו תכונת הפרישות [...], וכך כל מה שבא בתורה מנתינת המעשרות, והלקט, והשכחה, והפאה, והפרט, והעוללות, ודין השמיטה והיובל, והצקה די מחסורו, כל זה [...] כדי שנתרחק מגבול הכילות מרחק גדול ונתקרב לגבול הפזרנות כדי שתתחזק בנו מידת הנדיבות. ועל דרך זו התבונן ברוב המצוות תמצא שכולם מכשירים כוחות הנפש" (עמ' רנד).

ובהקדמתו לפירושו למשנה, רבנו כותב וזה לשונו (עמ' כג): "ודי קדברי גדול הפילוסופים [אריסטו]: 'מטרת ה' בנו שנהיה נבונים צדיקים, שאם היה האדם חכם ונבון אבל רודף אחרי התאוות, אינו חכם באמת, כי ראשית חכמה שלא ייקח האדם מהתענוגות הגופניות אלא כדי קיום הגוף'. והכוונה במילת 'צדיקים' לכל הדברים שבין אדם לחברו, כלומר שיהיה האדם נוח לבריות.

התאוה - חרפתו הגדולה של האדם
ולא רק ההימשכות אחר המאכלות האסורות, אלא נהייה אחר כל התאוה היא חרפה לאדם, ולעולם צריך אדם לזכור בעת שיצרו מנסה להטותו לדבר עבירה אנה יוליק את חרפתו ליום הדין וליום התוכחה? וזה לשון הרמב"ם בספרו "מורה הנבוכים" (ג, ח):
"יש מבני אדם אנשים כמו שאמרנו [=אישים

מדוע נאסרו המאכלות האסורות? הרב ד"ר אדיר דחוח-הלוי יצ"ו

נעלים]. כל הכרתי החומר [=דרישות החומר והכרחיות לקיום האדם] אצלם חרפה וגנאי ומגרעות שההכרח מחייבם, ובפרט חוש המישוש אשר הוא חרפה לנו כפי שאמר אריסטו, אשר בו מתאווים אנו את האכילה והשתייה והתשמיש, שראוי למעט בו ככל האפשר, ולהסתגר בו ולהצטער בעשייתו. [...] אלא יהיה האדם שולט על כל הצרכים הללו, וממעט בהם ככל יכלתו, ולא יקח מהם כי אם מה שאי אפשר בלעדיו [...] אבל [...] עדת הסכלים [...] עשו תכליתם אותו החוש אשר הוא חרפתו הגדולה, כלומר חוש המישוש, ואין להם מחשבה ולא רעיון כי אם באכילה ותשמיש ולא יותר".

ומעניינת העובדה שהרמב"ם בוחר להביא דוגמאות לאדם שלם במידותיו דווקא מאריסטו, וזו ראייה להערכתו את חכמתו ומעלותיו המידותיות.

נבלים ברשות התורה?

מטרת התורה באיסור כל המאכלות האסורות, היא כאמור להכשיר את האדם להיות מרוסן בתאוותיו, להתרחק מבהמיות ולדבוק בצלם הא-לוה שבו. אולם, לצערנו ישנם כאלה אשר חזות הכל בעיניהם היא הידורי כשרות, הם ידקדקו שלא לאכול אצל הוריהם וקרוביהם מפני שאינם מקפידים על כשרות מסוימת. ברם, בבואם על שולחנם זוללים וסובאים קבר פתוח גרונם.

הם שגו או שהושגו לחשוב שבזילתם אינם חוטאים ונפשם, מפני שהכשר בד"ץ הוטבע על שולחנם והכשיר את תאוותם "פי כל שְׁלֵחָנוֹת מִלֵּאָה קִיָּא צֵאָה בְּלִי קוּמָם" (ישעיה כה, ה). ואיני בטוח שהם טובים בהרבה מאוכלי בשר החזיר והשקק והעכבר שבואי נפשם, שהרי אלה שטופים במאכל ומשתה ונפשם הגיעה עד קצה התאוותנות, ואלה שטופים במאכל ומשתה ונפשם הגיעה לאותו קצה בזוי. ואולי לא לחינם הנביא הזכירם יחדיו (ישעיה סו, יז): "המתקדשים והמטפיהים [...] אכְלֵי בֶּשֶׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבְרִי".

ואלה ואלה מתנוודים הלאמים, מבעירים את אש התאוה בבטנם ומבערים את הדעת מקרבם, ואלה וגם אלה אינם שמים לנגד עיניהם את תכלית האדם באשר הוא אדם "והוא ציור המושכלות [...] אשר הנעלה והנכבדת בהן השגת ה' והמלאכים ויתר פעולותיו כפי היכולת" (מו"נ שם), "ויסוד היסודות ועמוד החכמות לידע" את ה' יתברך, ואיך ישכילו וידעו? והלא המיתוסים כבר מוליכה אותם ומנהיגה את חייהם. ונסיים בדברי ר' נתנאל בן פיומי בספרו "גן השכלים", וזה לשונו (עמ' סו):

"אמר אחד החכמים: עליכם לירוא את ה' ישתבח, ולחדול מלהרבות במאכלות, ומלהרבות בדברים, ומלהרבות בשויה, ולסבול את נזקי בני אדם [...] כי ביראת ה' תשיגו את האושר, ובעזיבת ריבוי המאכלות ישתקו צרות, ובעזיבת ריבוי הדברים יתנצלו מצרות, ובעזיבת ריבוי השינה תבוננו בבריות שמים וארץ, ובסבלם נזקי בני אדם תשיגו את כל חפציכם, ואז תהיה נפשכם כמלך בתוך גינה וכסוס בתוך רחבה".

בריך רחמנא דסייען.

הקבלת פני הרב - סוכות תשע"ח - רותם כתבי יצ"ו

ביום ה' של חול המועד סוכות התקבצו מכנפות הארץ רבים משומעי לקחו של מו"ר רצון ערוסי שליט"א להקבלת פני הרב, כמאמר חז"ל וכפסיקת הרמב"ם "חייב אדם להקביל את פני רבו ברגל" (תלמוד תורה ה,ז).

המעמד התקיים בבית הכנסת "שיבת ציון" בקריית אונו. לזכותם של הנוכחים ייאמר כי בית הכנסת היה גדוש בבני גילים מגוונים אשר פקדו את המקום במשך מספר שעות כדי לקיים מצוות המועד.

לאחר התכנסות קצרה נפתח המעמד בשיעור מאת מו"ר רצון ערוסי שליט"א שעסק בנושא החובה לשמור מורשת אבות כמאמר הכתוב "שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ, וְאַל-תִּפְּשׁוּ תַּוְרַת אֲבֹתֶיךָ." (משלי א,ה).

הרב רצון דן בסוגיית התלמוד שבמסכת פסחים (דף נ"ב) בה נשאלת השאלה האם אבות שקיבלו על עצמם מנהגים מסוימים שאינם אלא ממידת חסידות מחייבים בהם את בניהם משום "שמע בני... ואל תטשו...?"

הרב השיב על כך בשני מישורים (אשר פסקם גם הגר"ע יוסף זצ"ל) תוך שימת דגש והתייחסות למנהגים ראויים המשדרים יראת שמיים:

א) מנהגים שהתקבלו ע"י קהילה/ציבור - נראה שמוטל על צאצאיהם להחזיקם ולשמרם.

ב) מנהג של אבות יחידים - אינם מחייבים את בניהם אלא אם כן הבנים קיבלו את ההנהגה החסידית לאחר שעמדו על דעתם.

מו"ר המשיך והביא את תיאור המעשה בתלמוד בו רב יוסף הזדמן למקומם של בני חוזאי אשר נהגו

להפריש חלה מעיסת אורז. כדי להורות להם את הדין הנכון אכל רב יוסף באופן הפגנתי חתיכת חלה שהופרשה (והרי זר חייב מיתה בידי שמיים על כך). אביי, תלמידו, שאלו לפרש מעשהו בטענת "דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור, אי אתה רשאי לנהוג בהם היתר בפניהם", אולם רבו השיב לו כי כלל זה נאמר רק בכותיים (גרי האריות שנחשבו כגויים). כנגדו טען אביי שהדבר אינו שונה מישראל עמי ארצות, ולפיכך מדוע לא יחול כלל זה אף עליהם.

רב יוסף הצדיק את הטענה אבל הסביר כי אילו מנהגם של בני חוזאי נבע כתוצאה ממחסור בדגן והפרשתם מעיסת אורז נועדה למנוע השתכחותה של תורת חלה אזי המנהג רצוי. ברם שורש המנהג במיעוט שאכלו פת אורז ויש לבטלו משום שעלול להביא לידי מכשול כגון הפרשת חלה מצירוף עיסות של אורז ודגן.

כאמור, במקום בו מצויים עמי ארצות אשר נהגו מנהג חומרה וחסידות אשר עולה מתוכו מכשול בדיון - צריך לבטלו ללא חשש, אך מנהג חיובי ותורם - הנח להם לישראל. הוכחה נוספת לתקפותו של הכלל "דברים המותרים..." גם כלפי יהודים עמי ארצות ולא רק כותיים נלמדת ממעשיהם של יהודה והלל, בניו של רבן גמליאל, אשר קיימו את דין ההלכה במקומות בהם נהגו להחמיר. בשל כך התפלאו ותמהו עליהם בני אותם המקומות, ולמרות זאת לא העירו על הדין על מנת שלא לשבור דברים החשובים בעיני עמי הארצות כחמורים ולגרומם להם להקיש מכך אף לדברים האסורים ולהקל בהם (כדיון

האמור במראית עין). יתירה מזו, הרי"ף הרא"ש ומרן הביאו דברי הסוגיה להלכה, אולם רבינו הרמב"ם שתק ולא הזכיר מאומה בחיבורו.

אעפ"כ בתשובותיו הזכיר הרמב"ם בתקיפות ובנחרצות כי דבר המותר מן הדין ונאסר יש לתת את הדעת שנעשה משום דקדוק יתר וחסידות, אבל כאשר הדבר המותר נחשב בעיני הציבור כאסור מן הדין יש למחות בידם ולהעמידם על טעותם משום עיוות הדין וחשש לשיבוש ההלכה.

לסיכום חתם מו"ר רצון ערוסי בנתינת שבח למנהגים ראויים ולחשיבותה וחיובה של מורשת אבות ובלבד שאלה מונחים ומתווים לפי תלמידי חכמים שביקרו זאת.

לאחר שיעורו המאלף של הרב רצון הציבור החל בתפילת מנחה ברוב עם. הערב המשיך בשאלות ותשובות עליהן נשאל והשיב מו"ר ונחתם בתפילת ערבית.

יצוין כי במקום נערכה מכירה של ספרי מכון משה"ה המהדיר ומאדיר את חקר משנת הרמב"ם. בין השאר נמכרו שני ספרים חדשים שראו אור בו ביום: "שיעורי הרב קאפח בהקדמות הרמב"ם למשנה" - תמלול שיעוריו של הרב בההדרתו של ר' שלום פנחס כהן; "שו"ת טל יוסף" - אוסף גדול של שאלות ותשובות שנשאל הרב קאפח ע"י הרב שמואל טל.

נאחל ונייחל להתכנס גם ברגל הבא לערב מעורר נשמה ומרחיב בינה.

הרב רצון ערוסי שליט"א יוצא חלציכם. תשרה בביתכם ותררו נח מכל יוצאי חלציכם.

המאחלים מערכת אור ההליכות

המאחלים מערכת אור ההליכות

המאחלים מערכת אור ההליכות

המאחלים מערכת אור ההליכות

המאחלים מערכת אור ההליכות

המאחלים מערכת אור ההליכות

כוס ברכות ואיחולים

לידידנו היקרים
ר' משה ואביגיל פרחי
לרגל נישואי בתם
אפרת מנב"ת
עם בח"ל **דודאל יצ"ו**
יה"ר שרק שמחה
תשרה בביתכם
ותרו נח מכל יוצאי חלציכם.

המאחלים
מערכת אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת היהדות הנאמנה, המרכז העולמי למשפט התורה
מזמינים אתכם ל**ירחי כלה חורף-חנוכה תשע"ח**
במלון **גולדן טאואר**, אשקלון
בהשתתפות: מו"ר הרה"ג **רצון ערוסי שליט"א**
בנושא: **בימים ההם בזמן הזה**
בתאריכים כ"ה-כ"ח כסלו 17.12.16-13
שיעורי תורה, הרצאות מרתקות עם רבנים ומרצים במגוון תחומים.
סעודות עשירות בכשרות מהודרת 'גלאט הרב מחפוד' ובליווי משגיח צמוד.
טיול מודרך, הופעה ועוד...
לפרטים והרשמה
דניאל מינס 054-6729040 054-7260002

שמעו ותחי נפשכם - טלפון הלכה יומית ושיעורים חדשים נוספים מפי מורנו ורבנו הגאון הרב **רצון ערוסי שליט"א** 0110-911-079 הלכה יומית כל יום !!!

שאלות ותשובות
טל יוסף

290 תשובות שהשיב מו"ר הרה"ג **יוסף קאפח זצ"ל** לשאלות הרב **שמואל טל שליט"א** ראש מוסדות תורת החיים. את מקורות התשובות ערכו מבחירי אברכי ישיבת תורת החיים השוכנת ביישוב יד בנימין על מנת להראות הלכה ממקורה אליבא דהילכתא. ניתן להשיג במכון משה"ה: 03-5551119

יום עיון
מכוחו של עודד

יתקיים אי"ה ביום חמישי ה' כסלו תשע"ח (23.11.17) בבית כנסת 'מקור חיים' רח' בן שלום 25, נתניה החל מהשעה 16:15

מידת הזריזות
בנהשתתפות:
מו"ר הרה"ג **רצון ערוסי שליט"א**
הרה"ג **שבתי סבתו שליט"א**
הרב **אדיר דחוח - הלוי שליט"א**

שרשרת גבלות

הספר "שרשרת גבלות" שיצא לאור לעתה נקרא על דרך הכתוב בשמות (לט, טו): **"וַיַּעֲשֵׂה עַל הַחֹשֶׁן שְׁרָשְׁרֵת גְּבֻלַת טַעֲשָׂה עֶבֶת זָהָב טְהוֹר"**, ומחולק לשלושה שערים: השער הראשון "שרשרת גבלות" עוסק בזיכרונותיו של המחבר מהעיר גיבלה שבתימן. השער השני "מעשה עבת" - מעשי אבות, עוסק במורשתם הרוחנית הקדומה של יהודי תימן, שמאירה באור יקר, באור האמת והצדק - אור ההליכות הנעימות ושרת המחשבה. והשער השלישי "זָהָב טְהוֹר" ובו דברי תורה ומנהג. המעיין בספר זה ילמד רבות על יהודי גיבלה שהייתה עיר גדולה בתימן, על אורחות חייהם והליכותיהם, ועל ייחודיותם הנפלאה והמופלאה. ספר זה גם טומן בחובו דברי אמת נוקבים שרבים חושבים בליבם אך חוששים מלאמרם, **"וְתָהִי הַאֲמִתְּ נְעֻדָּת יִסְרָאֵל מִרְעַת מִשְׁתַּלְּזָל"** (ישעיה נט, טו). אין ספק שספר זה הוא נכס יקר לכל אדם באשר הוא אדם. ניתן להשיג במכון משה"ה: 03-5551119

לק"י
יום ב' כ"ה טבת
התש"ס

לכבוד מו"ר הרה"ג
יוסף קאפח שליט"א
כנה"ר שלום.

התעוררו לי כמה
שאלות בהל' [כות] ק"ש [=קריית שמע].
אשמח ואודה אם כת"ר [=לכבוד תורתו]
יתפנה להשיב על שאלותי.

א. בפ"ג הי" - מותר לקרות בצדה" -
מדוע לא כתב "כנגדה".

[ת] כי כנגדה גנאי הדבר.

ב. בפ"ג הי"א - היתה צואה במקומה
אפי' [לו] בכלשהו אסור לקרוא, "עד
שיקנה יפה יפה". משמע שלצואה לחה
יש ריח רע אפי' [לו] כשהיא קטנה.

[ת] דווקא כשהיא במקומה דהיינו
בפי הטבעת וסביבתה.

ולפני זה כתב - "... מפני קטני או
יבישתו..." - משמע משום קטני אין ריח
רע כלל, ואפי' [לו] לחים. ולכאן [רה]

לְכֹן אֵל יוֹסֵף, אֲשֶׁר יֹאמֵר לְכֶם תַּעֲשׂוּ

סותר. (ואולי ה"א" - לאו דווקא).
[ת] אין סתירה כי כאן שלא
במקומה.

ג. בפ"ג הי"ב - מה דין עביט או גרף
המיוחד לצרכיו של קטן (שא"צ [=שאיין
צריך] להרחיק מצואתו וממימי רגליו) -
האם אומרים כאן ששמו מיאוסו.

גיל הקטן הזה קשה להגבילו או
להגדירו לכך [לכן] יש להחמיר.

ד. בפ"ג הי"ב - בכס"מ בשם רבינו מנוח
- כתב שלפניו צריך כמלוא עיניו. האם
כל ריח רע שיש לו עיקר דינו כצואה לכל
דיניה.

[ת] לכאורה נראה שהם דומין.

ה. האם מועילה עצימת עיניים לצואה
שלפניו מוחץ לד"א [=ארבע אמות].

(בהל' [כות] תפלה פ"ד ה"ט משמע
שלענין תפלה - אפי' [לו] החזרת פניו

אינה מועילה, אלא עד שילך ממקומו
וע"כ יזרקנה לאחריו ד"א. אולם לענין

ק"ש לא כתב כן).

[ת] נראה שלא מועילה עצימת
עינים, ולא הובאה תקנה זו
במקורות.

ו. פ"ג הט"ז - האם עצימת עיניים הוי
כמחזיר פניו (וא"כ [=ואם כן] - כל מקום
של"צ [=שלא צריך] להחזיר פניו מותר
אפי' [לא] להסתכל בשעת קריאתו, כגון
בפחות מטפח באשתו).

[ת] כנ"ל.

ז. מדוע לא הזכיר הרמב"ם איסור
לקרוא כששומע קול האשה, או רואה
שערה (אלא בהל' אסו"ב). במה שונים
אלו מטפח בגוף האשה. (בגמ' נזכרו
כולם כאחת).

[ת] מפורשים דוקא קול של שירה
וזמרה, אבל קול רגיל אין אסור,
כאם כן לא שבת חי לאינשי.

בכ"ר
יוסף קאפח

בברכת התורה
מיכאל בן שלמה

שו"ת מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

מחן אתר "מורשת" www.moreshet.co.il ואתר "נצח ישראל" www.net-sah.org

מוסדות הליכות עם ישראל ומכון מש"ה

משתתפים באבלם הכבד של נשיא מוסדותינו
מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א
וידידנו היקר ר"ח ר' עזרא ערוסי הי"ו
ובאבלם של כל בני המשפחה היקרים
על הסתלקותו של אחיהם היקר,
ידיד העמותה, ראשון לכל דבר שבקדושה,
גומל חסדים, עוסק בתורה, מוקיר רבני,
האי גברא רבא

ר' אבנר בר"ר יוסף ערוסי הלוי נע"ג
אשר זכה לגדל דור ישרים, נזדכך בייסורין
וקיבל באהבה
חבל חבל על דאבדין ולא משתכחין.
ה' ינחם את האבלים נחמה שלמה ולא יוסיפו
לדאבה עוד.

ה' יגדור בעד פרכתם
ובעד פרכת כל עמו בית ישראל.

ש. אנחנו גרים בשכירות.
בתקופה הראשונה
שהתחלנו לגור בדירה (בערך
לפני שנה וחצי), קיבלנו
מכתבים של הדיירים
הקודמים,
והשתדלנו להעבירם
לבעליהם.
היה מכתב שהגיע ועליו היה
רשום שם של אדם שהיה
גר בדירה... כנראה לפני
כמה דיירים.
המכתב הגיע באנגלית
מחו"ל. לא ממש ידענו מה
לעשות איתו, ופשוט שכחנו
ממנו.
אחרי בערך שנה פתחתי
אותו וגיליתי בו צ'ק מחו"ל.
הבעיה שכבר עבר לו
תאריך הפרעון בערך
בחודשיים.
זה היה כנראה צ'ק מאיזו
חברה כלשהיא או משהו
בסגנון.
לבעלי פתאום היה רעיון
שנשאל את בעל הדירה אם
הוא מכיר את אותו אדם
אליו מיועד המכתב.
מסתבר שהיה לבעל הדירה
את הטלפון שלו ושהוא גר
בדירה לפני 10 שנים
בערך... וכך בעל הדירה
קיושר בינינו והעברנו לאותו
אדם את הצ'ק כדי שייקוד

דייר שמקבל מכתבים של דיירים קודמים, הוא בגדר משיב אבידה, וכשהוא מחזיר את המכתב לשולח או לנמען, הוא מקיים מצוות השבת אבידה.

שזכאי לו.
ש. אדם שבישל במזיד אחרי
צאת הכוכבים לפי שיטת
הגאונים ועדיין לא הגיע זמן
צאת הכוכבים לפי שיטת
רבנו תם.
האם לדעת מרן השולחן
ערוך התבשיל מותר
בהנאה?
ת. נראה שאין לאסור
התבשיל, אף שלכתחילה
אין לו לבשל בשעה זו,
לפי ר"ת, אך אם בישל,
מאחר ורוב העולם נוהג
כגאונים, אין לאסור
התבשיל.